

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT / PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA:	JULIOL 2024	CONVOCATORIA:	JULIO 2024
Assignatura: GEOGRAFIA		Asignatura: GEOGRAFÍA	

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

Si l'estudiant ha respost més de quatre preguntes, sols es corregeixen les quatre primeres; la resta no es qualifiquen.

Si el alumnado ha respondido a más de cuatro preguntas, solo se corregirán las cuatro primeras, sin calificarse las restantes.

Qüestió 1 (2,5 punts): En el document 1 es representa el climograma d'una ciutat d'Espanya. A partir de la informació representada, explica els principals trets climàtics de la ciutat. Amb quin clima l'associaries?

La temperatura mitjana anual és elevada, superior a 19 °C, i la precipitació total anual és molt baixa, al voltant de 200 mm. Llevat del mes de desembre, la resta de mesos de l'any presenten un important dèficit hídric respecte a les temperatures mitjanes mensuals (fins a 0,5 punts).

El període més sec coincideix amb el període de màximes temperatures, als mesos de juny, juliol i agost. El període de majors precipitacions es concentra a la tardor i l'hivern, als mesos d'octubre, novembre, desembre, gener i febrer. La primavera seria el segon període amb més precipitacions, als mesos de març, abril i maig (fins a 0,5 punts).

Associar el climograma amb el clima mediterrani (fins a 0,75 punts).

Identificar el climograma amb el clima mediterrani subdesèrtic o estepari del sud-est de la península Ibèrica (fins a 0,75 punts).

Qüestió 2 (2,5 punts): En el document 2 es representa el risc de desertificació a Espanya. Identifica les zones amb major risc i explica els factors ambientals i antròpics determinants.

El risc de desertificació molt alt i alt es concentra a la meitat sud i est de la península Ibèrica, la vall del Guadalquivir i la major part de les illes Canàries. Destaquen, per la gravetat que hi assoleix aquest risc, importants àrees del litoral de Catalunya, la Comunitat Valenciana, Múrcia, Andalusia i les illes situades més a l'est de l'arxipèlag canari: Tenerife, Gran Canària, Fuerteventura i Lanzarote (fins a 1 punt).

Les causes naturals són els pendents acusats i la torrencialitat de les precipitacions, així com l'escassa coberta vegetal protectora i l'existència de sòls poc desenvolupats, a conseqüència de les baixes precipitacions i les sequeres recurrents (0,75 punts).

Les causes humanes principals deriven de la sobreexplotació forestal, els incendis, determinades pràctiques agràries com ara el cultiu en la direcció del pendent, l'esgotament dels sòls, el pasturatge excessiu, l'ús de maquinària pesant, l'abandonament del món rural i l'excessiva urbanització del territori (0,75 punts).

Qüestió 3 (2,5 punts): Explica els factors que determinen la continentalitat i els seus efectes al territori de la península Ibèrica.

L'amplària d'oest a est de la península Ibèrica (superior a 1.000 km), l'elevada altitud mitjana (660 m) per l'existència de serralades altes, l'interior peninsular ocupat per un altiplà (entre 600 i 800 m d'altitud) i la disposició perifèrica de les muntanyes al voltant de la Meseta determinen la continentalitat, que és la base dels forts contrastos entre el litoral i l'interior (fins a 1 punt).

Els factors anteriors fan que les masses d'aire oceàniques troben dificultats per a penetrar a l'interior de la península. La disposició horitzontal majoritària de les serralades dificulta l'entrada de les masses procedents del

nord i del sud, i facilita en canvi la penetració de les masses que venen de l'oest. La disposició submeridiana de les serralades Ibèrica, Litoral Catalana i Bètica bloqueja la penetració de les masses atlàntiques i mediterrànies. A les conques tancades, com la del Duero i l'Ebre, s'hi redueixen les precipitacions per l'efecte föhn o foehn (fins a 1 punt).

En general, la continentalitat genera una gran oscil·lació tèrmica diària i anual, així com una gran sequedat (fins 0,5 punts).

Qüestió 4 (2,5 punts): Explica la influència del clima sobre les activitats humanes.

La població tendeix a evitar ocupar les zones amb climes extrems i adversos, com els de sequera extrema o els de muntanya. En el primer cas, per la falta de recursos hídrics, i en el segon, per les baixes temperatures a l'hivern, amb nevades freqüents. L'hàbitat també s'adapta a les condicions climàtiques predominants; per exemple, la coberta de les cases tradicionals sol ser inclinada a les zones de pluviositat alta, i plana a les zones amb precipitacions escasses i irregulars (0,5 punts).

Els cultius agrícoles estan vinculats directament a les condicions climàtiques predominants. En general, les condicions a Espanya són desfavorables, amb temperatures extremes tant a l'hivern (gelades) com a l'estiu (onades de calor). Les precipitacions són escasses i irregulars, i sovint en forma de tempestes nocives i de pedregades. Amb tot, en algunes àrees costaneres la suavitat tèrmica afavoreix produccions agràries intensives molt rendibles (0,5 punts).

Els vents forts i la insolació elevada, característics de bona part del territori, permeten la instal·lació de parcs eòlics i plantes fotovoltaïques, que suposen fonts d'energia renovables i netes (0,5 punts).

El transport pot veure's perjudicat per les gelades, les fortes precipitacions d'aigua i neu, i les boires (0,5 punts).

Bona part de les principals àrees turístiques d'Espanya deuen la seua existència a un tipus de clima determinat; és el cas del turisme de sol i platja a la costa, i el de les estacions d'esquí a les zones de muntanya (0,5 punts).

Qüestió 5 (2,5 punts). En el mapa del document 3 es representa la distribució provincial de la població ocupada en el sector industrial en el quart trimestre de l'any 2023. Escriu el nom de les províncies que apareixen numerades en el mapa i identifica els principals eixos industrials associant-los amb algun tipus d'activitat que desenvolupen.

Es puntua amb 0,1 punts (fins a un màxim d'1 punt) cada província identificada correctament: 1. Barcelona; 2. València; 3. Alacant; 4. Sevilla; 5. Madrid; 6. Saragossa; 7. Navarra; 8. Guipúscoa; 9. Biscaia; i 10. La Corunya.

La identificació dels principals eixos industrials es puntua amb un màxim d'1,5 punts. Un eix identificat correctament i associat amb algun tipus d'activitat industrial que s'hi desenvolupa es puntua amb 0,50 punts. Entre els eixos industrials es poden identificar els següents, amb activitats industrials que s'hi associen:

- Madrid i entorn: tecnologia, aeronàutica, mecànica, química lleugera o farmacèutica.
- Eix litoral mediterrani, integrat per Catalunya, la Comunitat Valenciana i la Regió de Múrcia: Catalunya: sectors avançats com ara el farmacèutic, i altres de més tradicionals com l'automoció; Comunitat Valenciana: calçat, indústria alimentària, joguet o automoció; i Regió de Múrcia: agroalimentàries, química o petroquímica.
- Litoral basc, Navarra i La Rioja: metal·lúrgia, automoció, maquinària o agroalimentària.
- Vall de l'Ebre-Saragossa: automoció, transport o electrònica.
- Sevilla-Cadis: aeronàutica, naval o agroalimentària
- Litoral atlàntic gallec: naval, tèxtil, automoció, fusta o metal·lúrgia.
- Astúries: metal·lúrgia, química o material de transport.

Qüestió 6 (2,5 punts). Amb les dades del document 4, extrau una conclusió general sobre l'evolució del consum d'energia primària. Explica els principals factors que determinen el comportament del carbó i de les renovables.

Quant a la conclusió que es pot extraure sobre el consum d'energia primària, cal incidir en el fet que es basa en les fonts d'energia primària no renovables. Destaquen el petroli i el gas natural, que són les més usades, però s'assisteix a un transvasament del carbó a les energies renovables (1 punt).

Factors que determinen el comportament del carbó i de les renovables:

-El carbó s'ha vist afectat pel procés de reconversió, que ha suposat el tancament de totes les mines no competitives i el tancament gradual de les centrals tèrmiques de carbó, i per l'increment del consum de gas i renovables (0,75 punts).

-Les renovables assisteixen a un increment constant del seu consum a causa de les millores tècniques, en el cas de l'energia solar i eòlica, i de l'obligació de complir directrius europees sobre la reducció de la contaminació (0,75 punts).

Qüestió 7 (2,5 punts). Explica la repercussió socioeconòmica i ambiental que té l'activitat industrial en el territori on s'implanta.

Quant a la repercussió socioeconòmica de l'activitat industrial en el territori on s'implanta, cal incidir en el fet que produeix un increment de l'ocupació directa i de qualitat; eleva el nivell de rendes dels habitants; i incrementa la població. També incideix en la millora de l'accessibilitat mitjançant infraestructures de transport; impulsa el desenvolupament tecnològic i l'R+D+I; i promou els serveis dedicats a les exportacions (fins a un màxim d'1,5 punts).

En l'explicació de la repercussió ambiental de l'activitat industrial, cal considerar l'impacte que provoca pel consum de recursos, la transformació del paisatge, l'alteració ambiental tant pel seu propi desenvolupament com pel de les infraestructures que requereix, o l'increment del risc de contaminació i d'accidents (fins a un màxim d'1 punt).

Si s'incorpora correctament algun altre element, això pot compensar mancances observades.

Qüestió 8 (2,5 punts). Les fonts primàries d'energia renovable són les que han experimentat un major impuls recent. Defineix-ne els avantatges enfront de les energies no renovables. Enumera quatre tipus d'energia renovable.

Per a definir els avantatges de les energies renovables enfront de les no renovables, cal prendre en consideració el fet que procedeixen de recursos inesgotables; que la regeneració d'aquestes energies es fa a un ritme superior al del consum; i que són autòctones, ja que estan presents en la natura. Són energies que ocasionen una menor alteració del medi i no provoquen gasos d'efecte hivernacle. També cal considerar que possibiliten l'autoabastiment (2 punts). Si s'incorpora algun altre avantatge, com pot ser el fet que tenen una elevada dispersió, cosa que en permet l'ús en llocs diversos, això pot compensar alguna mancança observada.

Quant als tipus d'energia renovable cal considerar els següents: hidràulica, solar, eòlica i geotèrmica (0,5 punts). Es pot compensar amb altres tipus, com ara la biomassa o la marina.

Cuestión 1 (2,5 puntos): En el documento 1 se representa el climograma de una ciudad de España. A partir de la información representada, explica los principales rasgos climáticos de la ciudad. ¿Con que clima la asociarías?

La temperatura media anual es elevada, superior a 19° C, y la precipitación total anual es muy baja, alrededor de 200 mm. A excepción del mes de diciembre, el resto de los meses del año presentan un importante déficit hídrico respecto a las temperaturas medias mensuales (hasta 0,5 puntos).

El periodo más seco coincide con el periodo de máximas temperaturas en los meses de junio, julio y agosto. El periodo de mayores precipitaciones se concentra en otoño y el invierno en los meses de octubre, noviembre, diciembre, enero y febrero. La primavera sería el segundo periodo con más precipitaciones en los meses de marzo, abril y mayo (hasta 0,5 puntos).

Asociar el climograma con el clima mediterráneo (hasta 0,75 puntos).

Identificar el climograma con el clima mediterráneo subdesértico o estepario del sur este de la Península Ibérica (hasta 0,75 puntos).

Cuestión 2 (2,5 puntos): En el Documento 2 se representa el riesgo de desertificación en España. Identifica las zonas con mayor riesgo y explica los factores ambientales y antrópicos determinantes.

El riesgo de desertificación muy alto y alto se concentra en la mitad sur y este de la Península Ibérica, el Valle de Guadalquivir y la mayor parte de las Islas Canarias. Destacan por su gravedad importantes áreas del litoral de Cataluña, Comunidad Valenciana, Murcia, Andalucía y las islas situadas más al este del archipiélago canario: Tenerife, Gran Canaria, Fuerteventura y Lanzarote (1 punto).

Las causas naturales son las pendientes acusadas, la torrencialidad de las precipitaciones, así como la escasa cubierta vegetal protectora y la existencia de suelos poco desarrollados a consecuencia de las bajas precipitaciones y las sequías recurrentes (0,75 puntos).

Las causas humanas principales derivan de la sobreexplotación forestal, los incendios, determinadas prácticas agrarias como el cultivo en la dirección de la pendiente, el agotamiento de los suelos, el excesivo pastoreo, el uso de maquinaria pesada, el abandono del mundo rural y la excesiva urbanización del territorio (0,75 puntos).

Cuestión 3 (2,5 puntos): Explica los factores que determinan la continentalidad y sus efectos en el territorio de la península Ibérica.

La anchura de oeste a este de la península Ibérica (superior a 1000 km), la elevada altitud media (660 m) por la existencia de cordilleras altas, el interior peninsular ocupado por una meseta (entre 600 y 800 m de altitud) y la disposición periférica de las montañas alrededor de la Meseta determinan la continentalidad, que es la base de los fuertes contrastes entre el litoral y el interior (1 punto).

Los factores anteriores hacen que las masas de aire oceánicas encuentran dificultades para poder penetrar en el interior de la Península. La disposición horizontal mayoritaria de las cordilleras dificulta la entrada de las masas procedentes del norte y del sur y facilita la penetración de las masas del oeste. La disposición submeridiana de las cordilleras Ibérica, Litoral Catalana y Bética bloquean la penetración de las masas atlánticas y mediterráneas. En las cuencas cerradas como la del Duero y el Ebro se reducen las precipitaciones por el efecto foehn (1 punto).

En general, el efecto de la continentalidad genera gran oscilación térmica diaria y anual, así como una gran sequedad (0,5 puntos).

Cuestión 4 (2,5 puntos): Explica la influencia del clima sobre las actividades humanas.

La población tiende a evitar ocupar las zonas con climas extremos y adversos, como los de sequía extrema o los de montaña. En el primer caso por la falta de recursos hídricos y en el segundo por las bajas temperaturas en invierno con nevadas frecuentes. El hábitat también se adapta a las condiciones climáticas predominantes, por ejemplo, la cubierta de las casas tradicionales suele ser inclinada en las zonas de alta pluviosidad y horizontal en las zonas con escasas e irregulares precipitaciones (hasta 0,5 puntos).

Los cultivos agrícolas están directamente vinculados con las condiciones climáticas predominantes. En general las condiciones en España son desfavorables con temperaturas extremas tanto en invierno (heladas) como en verano (olas de calor). Las precipitaciones son escasas e irregulares, y con frecuencia en forma de tormentas nocivas y de granizadas. Sin embargo, en algunas áreas costeras la suavidad térmica favorece producciones agrarias intensivas muy rentables (hasta 0,5 puntos).

Los vientos fuertes y la insolación elevada, característicos en buena parte del territorio permite la instalación de parques eólicos y plantas fotovoltaicas que aportan fuentes de energía renovables y limpias (hasta 0,5 puntos).

El transporte puede verse perjudicado por las heladas, las fuertes precipitaciones de agua y nieve, y por las nieblas (hasta 0,5 puntos).

Buena parte de las principales áreas turísticas de España deben su existencia a un determinado tipo de clima, es el caso del turismo de sol y playa en la costa y el de las estaciones de esquí en las zonas de montaña (hasta 0,5 puntos).

Cuestión 5 (2,5 puntos). En el mapa del Documento 3 se representa la distribución provincial de la población ocupada en el sector industrial en el cuarto trimestre de 2023. Escribe el nombre de las provincias que aparecen numeradas en el mapa e identifica los principales ejes industriales asociándolos con algún tipo de actividad que desarrollan.

Se puntuará con 0,1 puntos (hasta un máximo de 1 punto) cada provincia identificada correctamente: 1. Barcelona, 2. Valencia, 3. Alicante, 4. Sevilla, 5. Madrid, 6. Zaragoza, 7. Navarra, 8. Gipuzkoa, 9. Bizkaia y 10. A Coruña.

La identificación de los principales ejes industriales se puntuará con un máximo de 1,5 puntos. Un eje identificado correctamente y asociado con algún tipo de actividad industrial que se desarrolla se puntuará con 0,50 puntos. Entre los ejes industriales se pueden identificar los siguientes, con actividades industriales que se asocian:

-Madrid y entorno: tecnología, aeronáutica, mecánica, química ligera o farmacéutica.

-Eje litoral mediterráneo, integrado por Cataluña, Comunitat Valenciana y la Región de Murcia: Cataluña: sectores avanzados como puede ser la farmacéutica, y más tradicionales como puede ser la automoción; Comunitat Valenciana: calzado, alimentarias, juguete o automoción; y Región de Murcia: agroalimentarias, química o petroquímica.

-Litoral vasco, Navarra y La Rioja: metalurgia, automoción, maquinaria o agroalimentaria.

-Valle del Ebro-Zaragoza: automoción, transporte o electrónica.

-Sevilla-Cádiz: aeronáutica, naval o agroalimentaria

-Litoral atlántico gallego: naval, textil, automoción, madera o metalurgia.

-Asturias: metalurgia, química o material de transporte.

Cuestión 6 (2,5 puntos). Con los datos del Documento 4, extrae una conclusión general sobre la evolución del consumo de energía primaria. Explica los principales factores que determinan el comportamiento del carbón y de las renovables.

En cuanto a la conclusión que se puede extraer sobre el consumo de energía primaria, habrá que incidir que se basa en las fuentes de energía primaria no renovables. Destacar el petróleo y el gas natural, que se conforman en las más utilizadas, pero se asiste a un trasvase del carbón a las energías renovables (1 punto).

Factores que determinan el comportamiento del carbón y de las renovables:

-El carbón se ha visto afectado por el proceso de reconversión, que ha supuesto el cierre de todas las minas no competitivas, el gradual cierre de las centrales térmicas de carbón y por el incremento de consumo de gas y renovables (0,75 puntos).

-Las renovables asisten a un constante incremento de su consumo debido a las mejoras técnicas, caso de la solar y eólica, y a la obligación de cumplir con directrices europeas sobre la reducción de la contaminación (0,75 puntos).

Cuestión 7 (2,5 puntos). Explica la repercusión socioeconómica y ambiental que ejerce la actividad industrial en el territorio en el que se implanta.

En cuanto a la repercusión socioeconómica de la actividad industrial en el territorio donde se implanta, habrá que incidir en que produce un incremento de la ocupación directa y de calidad; eleva el nivel de rentas de los habitantes; e incrementa la población. Incide en la mejora de la accesibilidad mediante infraestructuras de transporte. Impulsa el desarrollo tecnológico y la I+D+i. Promueve los servicios dedicados a las exportaciones. (Hasta un máximo de 1,5 puntos).

En la explicación de la repercusión ambiental de la actividad industrial habrá que considerar el impacto que provoca por el consumo de recursos, la transformación del paisaje, la alteración ambiental por su propio desarrollo y de las infraestructuras que precisa, o el incremento del riesgo de contaminación y de accidentes. (Hasta un máximo de 1 punto).

Si se incorpora correctamente algún otro elemento, puede compensar carencias observadas.

Cuestión 8 (2,5 puntos). Las fuentes primarias de energía renovable son las que han experimentado un mayor impulso reciente. Define las ventajas frente a las energías no renovables. Enumera cuatro tipos de energía renovable.

Para definir las ventajas de las energías renovables frente a las no renovables, se tendrá que considerar que proceden de recursos inagotables, su regeneración se realiza a un ritmo superior al del consumo, y son autóctonas, puesto que están presentes en la naturaleza. Son energías que provocan menos alteración del medio y no provocan gases de efecto invernadero. También habrá que considerar que posibilitan el autoabastecimiento (2 puntos). Si se incorpora alguna otra ventaja, como puede ser el hecho que tienen una elevada dispersión que permite su utilización en lugares diversos, puede compensar alguna carencia observada.

En cuanto a los tipos de energía renovable habrá que considerar: hidráulica, solar, eólica y geotérmica (0,5 puntos). Se puede compensar con otros tipos, como puede ser la biomasa o la marina.